

วิเคราะห์ไทยแลนด์ 4.0 : โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดปัจจุบัน Analysis of Thailand 4.0 : The government's economic development model

พิรพัฒน์ ชุมภู

สามารถ บุญรัตน์

สำนักงานศาลเด็กและเยาวชน ลำพูน

pirapatchumpoo@gmail.com

บทคัดย่อ

โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดปัจจุบัน คือการเปลี่ยนผ่านจากการเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจประเภทอุตสาหกรรมหนักไปสู่การสร้างนวัตกรรมตามนโยบายของรัฐในรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เป็นการออกนโยบายตามกระแสหลักของเศรษฐกิจโลกที่จะเน้นการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี และเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศเพื่อที่จะก้าวข้ามผ่านกับดักประเทศทั้ง 3 โดยการเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ผ่านกลไกของ 18 กลุ่มจังหวัดและ 77 จังหวัด เพื่อกระจายทรัพยากร ความเจริญ ความมั่งคั่ง และโอกาสลงไปสู่ระดับพื้นที่ เพื่อ โจทย์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับการลดความเหลื่อมล้ำ มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบตลาดรองรับ ในระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ มุ่งพัฒนาไทยให้เป็น ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) และเดินทางตามโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

คำสำคัญ ไทยแลนด์ 4.0 . โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจ.รัฐบาล

Abstract

Economic development model of the present government. Is the transition from a focus on economic development of heavy industry to the creation of an innovative policy of the state in economic modeling. Thailand 4.0 is out of the mainstream of the world economy under the policy will focus on building. innovative technology And guide the development of the country in order to transcend the traps of the 3 by strengthening the domestic economy through the mechanism of the 18 provinces and 77 provincial distribution of resources. prosperity. wealth and opportunity into the area. Our goal is to develop the capacity to compete with the lower edge sequins. Infrastructure and marketing support in the community. provincial. regional and national levels. To develop Thailand into Thailand 4.0 and continue to follow the model of economic

development. The planned 20-year national strategy to strengthen from within. Coupled with the global community linked by the concept of "sufficiency economy" driven by the engine via a "civil" state to a stable, prosperous and sustainable.

บทนำ

ประวัติศาสตร์ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปขนานใหญ่อย่างเป็นระบบเพียงครั้งเดียวในสมัยล้นเกล้ารัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะวิกฤตท่ามกลางกระแสภัยคุกคามจากภายนอก อันได้แก่ การล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก ด้วยเหตุนี้ พระมหากษัตริย์ไทยทั้งสองรัชกาลจึงต้องทรงดำเนินการปฏิรูปปรับเปลี่ยนประเทศให้เกิดความทันสมัยและทัดเทียมนานอารยประเทศ เพื่อป้องกันมิให้ประเทศไทยต้องถูกยึดครองเป็นดินแดนอาณานิคม การดำเนินนโยบายดังกล่าวได้เริ่มต้นขึ้นในแผ่นดินรัชกาลที่ 4 และได้รับการสานต่ออย่างเป็นรูปธรรมในสมัยรัชกาลที่ 5 ผ่านการปฏิรูประบบการปกครองและระบบราชการของไทยครั้งสำคัญ โดยเปลี่ยนจากเดิมที่เคยปกครองในรูปแบบอาณาจักรโบราณและนครรัฐ ซึ่งปราศจากศูนย์อำนาจที่ชัดเจนและขาดความเป็นเอกภาพ อันไม่ส่งเสริมต่อความมั่นคงของชาติให้เป็นการปกครองรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะเป็น “รัฐชาติ” โดยการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลางหรือเมืองหลวง เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพ เกิดความชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดความเป็นปึกแผ่นและความมั่นคงของประเทศได้เป็นอย่างดี(กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559 ; 3) ในอดีตประเทศไทยเคยมีความพยายามที่จะก้าวเข้าไปสู่การเป็นเสือเศรษฐกิจแห่งเอเชีย (Asian Tiger Economies) (Davis, Joe C. and Gonzalez, Jorge G, 2003 pp. 51-61) อย่างไรก็ดี ผลปรากฏว่ามีเพียง เกาหลีใต้ ไต้หวัน สิงคโปร์ และฮ่องกงที่กลายมาเป็นที่เสือเศรษฐกิจแห่งเอเชีย (Sarel, Michael, 1996 : 3) และก่อนที่ประเทศไทยจะได้เป็นเสือตัวที่ห้าแห่งเอเชียก็เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 จนถึงตอนนี้ประเทศไทยอยู่ในระยะ “เปลี่ยนผ่าน” วิกฤตทางเศรษฐกิจและการเมืองหลายต่อหลายครั้ง ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของโลกในศตวรรษที่ 21 หากประเทศไทยไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตลอดจนไม่ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนประเทศผ่านการปฏิรูปและการปรับเปลี่ยนอย่างจริงจัง ประเทศไทยอาจจะประสบกับสภาวะเสื่อมถอยจากประเทศในโลกที่สองในปัจจุบันเป็นประเทศในโลกที่สามในอนาคตก็เป็นได้ แต่หากดำเนินการปฏิรูปสำเร็จจะทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่ “ประเทศในโลกที่หนึ่ง”

เมื่อ พ.ศ. 2554 ธนาคารโลกได้ยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยขึ้นไปอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper-middle-income group) เนื่องจากรัฐบาลไทยมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่มีรายได้สูงเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ภายใน 15-20 ปีข้างหน้า รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยคำว่า “ประเทศไทย 4.0 Thailand 4.0” พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต), 2560 : 24) เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทย เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจถดถอยในระยะยาว ในปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

ได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อการขับเคลื่อนอนาคตของประเทศไทย โดยใช้นโยบาย “ประเทศไทย 4.0” เป็นนโยบายชูโรงในการขับเคลื่อนประเทศ ความหมายในเบื้องต้นของนโยบาย ประเทศไทย 4.0 คือ “การปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี (วิทยา ชาญอ่อน, ออนไลน์) และได้ประกาศทิศทางของประเทศไทยในเรื่องของ ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ในอนาคต โดยพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวในรายการคืนความสุขให้คนในชาติเฉพาะกิจออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย เมื่อคืนวันศุกร์ที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2559 ความตอนหนึ่งว่า “...วันนี้ต้องพัฒนารูปแบบการลงทุน โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยใหม่ ที่เรียกว่า New Economy Model เศรษฐกิจรูปแบบใหม่ที่เรากำลังใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือทำอะไรก็ตาม ต้องมีเหตุผล มีพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม คงเข้าใจแล้วพูดหลายครั้งแล้ว ทำอะไรต้องมีสติ พุดง่าย ๆ ต้องระมัดระวังในการลงทุน ในการใช้จ่ายเงินอะไรทำนองนี้ แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องประหยัด ไม่ใช่เงินกันเลย ไม่ใช่คนละเรื่องกัน นั่นคือหลักการคือเรื่องประหยัด เรื่องออม อันนี้เป็นเรื่องของการใช้จ่ายพอตัว เราใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนำมาใช้ในการทำงานในวันนี้ เพราะฉะนั้นกระบวนการพัฒนาประเทศไทยภายใต้ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี...” (สินธะวา คามดิษฐ์, 2559 :5)

จากประกาศของนายกรัฐมนตรีเพื่อนำพาประเทศสู่ Thailand 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีการให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ โดย ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้ให้รายละเอียดในเรื่องประเทศไทย 4.0 ว่าประเทศไทยได้เปลี่ยนผ่านจาก Thailand 1.0 ที่เน้นภาคเกษตร ไปสู่ Thailand 2.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และก้าวสู่ Thailand 3.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมหนักในปัจจุบัน (สินธะวา คามดิษฐ์, 2559 :5)โมเดลในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามแนวคิดของ คสช. ให้เกิดผลออกมาเป็นรูปธรรมเนื่องจากขณะนี้โลกเปลี่ยนไปแล้ว ประเทศไทยจึงต้องเปลี่ยนตาม เพื่อให้ทันจากกับดัก 3 อย่าง คือ 1) กับดักรายได้ปานกลาง เพราะเราใช้เครื่องยนต์เศรษฐกิจเดิมมา 50-60 ปีแล้ว ต้องเปลี่ยนมาใช้นวัตกรรมมาเพิ่มรายได้ 2) ความเหลื่อมล้ำ รายกระจุก จนกระจาย ต้องหาวิธีการกระจายความเจริญออกไปนอกกรุงเทพฯ ซึ่งรัฐบาลก็เริ่มทำแล้วด้วยการแบ่งการพัฒนาออกเป็น 18 กลุ่มจังหวัด และ 3) การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน เพราะเน้นไปที่ด้านเศรษฐกิจ ไม่ได้คำนึงถึงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (พงศ์พิพัฒน์ บัญขานนท์, ออนไลน์) ดังนั้น Thailand 4.0 จึงเป็นการค้นหา New Engines of Growth ชุดใหม่ที่สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 โดยการแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ของประเทศไทยมีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายเชิงชีวภาพ และความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมมาเป็นข้อมูล และเครื่องมือในการวางทิศทางและกำหนดโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล คสช.

เพื่อนำพาประเทศไทยก้าวไปสู่ ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” กล่าวคือ ในปัจจุบันเรายังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” เราต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” นั้นหมายถึงการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติสำคัญ คือ 1) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” 2) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิต สินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น (สมภพ ทองปูลิว และคณะ, 2560 :42) ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) จึงเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่เกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้นและเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ที่มีรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาไปสู่ การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำ ไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูง เพื่อนำพาประเทศชาติให้พัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าสู่ยุค ประเทศไทย 4.0 ตามโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดปัจจุบัน

บทความเรื่องนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษา วิเคราะห์นโยบายการพัฒนาประเทศไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) ที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อเข้ามาเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจภายใต้การขับเคลื่อนของนวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่กำหนดทิศทาง โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรัฐบาล

วิเคราะห์ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0)

ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ (สุดปฐพี เวียงสี, ออนไลน์) ในอดีตประเทศไทยมีวิวัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจผ่านโมเดลทางเศรษฐกิจ แบบ 1.0. 2.0. และ 3.0 ก่อนที่จะเน้นไปที่โมเดล 4.0 ในปัจจุบัน โดย เศรษฐกิจแบบ 1.0 หมายถึง การเน้นระบบเศรษฐกิจไปที่การพัฒนาในภาคการเกษตร เศรษฐกิจแบบ 2.0 คือ การเน้นระบบเศรษฐกิจไปที่การพัฒนาอุตสาหกรรมเบา และเศรษฐกิจแบบ 3.0 เน้นไปที่การพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก ส่วนเศรษฐกิจแบบ 4.0 จะเน้นไปที่การสร้าง “นวัตกรรม” (ชนินทร์ เพ็ญสุตร, 2560 : 69)

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึงประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างถึงของการพัฒนาประเทศไทย ที่มีพัฒนาการแบ่งออกเป็น 4 ยุค (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2560 : 24) ดังนี้

ประเทศไทย 1.0 ยุคเกษตรกรรม เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยพึ่งพารายได้จากผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก ยุคนี้ชาวนาเป็นกระดูกสันหลัง

ประเทศไทย 2.0 ยุคเกษตรอุตสาหกรรม เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยพึ่งพารายได้จากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมขนาดย่อม เช่น โรงงานทอผ้า

ประเทศไทย 3.0 ยุคอุตสาหกรรมหนัก เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยพึ่งพารายได้จาก 3 ภาค คือ ภาคการเกษตร ภาคบริการ เช่นการท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรมหนักในนิคมอุตสาหกรรม

ประเทศไทย 4.0 ยุคนวัตกรรม เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยจะพึ่งพารายได้จาก 3 ภาคเหมือนเดิม แต่เน้นให้ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มาขับเคลื่อนการพัฒนา

พัฒนาการไทยแลนด์ 4.0

เพื่อให้เข้าใจ ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) ก่อนจะมาถึงประเทศไทย 4.0 ประเทศไทยก็ผ่านการพัฒนาเป็นลำดับขั้นอย่างต่อเนื่อง ไทยแลนด์ 1.0 – 4.0 คือโมเดลในการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลไทย แต่แตกต่างกันที่กลุ่มการลงทุนหลักของประเทศในขณะนั้น ในแต่ละยุคสมัยรัฐบาลก็จะให้ความสนใจและส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน เริ่มต้นกันที่ ไทยแลนด์ 1.0 (Thailand 1.0) ซึ่งช่วงนั้นรัฐบาลก็จะเน้นการลงทุนทางภาคเกษตรกรรม เช่น ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ส่วนการส่งออกสมัยนั้นยังไม่กว้างขวาง เป็นสินค้าประเภททรัพยากรธรรมชาติ และป่าไม้ เช่น การส่งออกไม้สัก แร่ดีบุก เป็นต้น โมเดลต่อมาคือเป็น ไทยแลนด์ 2.0 (Thailand 2.0) ที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมเบาแต่หันมาใช้แรงงานจำนวนมากแทน เช่น เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ เป็นต้นและในปัจจุบันนี้คือโมเดลยุคคือ ไทยแลนด์ 3.0 (Thailand 3.0) ซึ่งเป็นยุคของอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น เน้นหนักไปทางอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิต ขยาย และส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ กลั่นน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น และเรื่องของการลงทุน มีการขยับไปลงทุนในต่างประเทศอีกด้วย วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1

ในช่วงต้นของการขับเคลื่อน ไทยแลนด์ 3.0 (Thailand 3.0) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 7-8 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการคาดหวังว่า ประเทศไทยจะก้าวสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เฉกเช่นเดียวกับประเทศเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ ซึ่งดูเหมือนว่าทุกอย่างจะดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ในความเป็นจริง ไทยแลนด์ 3.0 (Thailand 3.0) เป็นโมเดลการพัฒนาที่ค่อนข้าง “เปราะบาง” เป็นการเร่งการเจริญเติบโต เพื่อไล่กวาดให้ทันประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงใช้วิธีการแบบ “มั่งง่าย” ด้วยการพัฒนามา “การปักชำ” จึงมีการเจริญเติบโตแบบรากแขนง เทคโนโลยีและทุนของต่างชาติที่เข้ามาไม่มีกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างจริงจัง ขาดการสะสมทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์ ประเทศไทยจึงถูกมองเป็น “ประเทศที่ดูเหมือนทันสมัย แต่ไม่พัฒนา” (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559 : 7) การที่ไม่มีความรากที่แข็งแรงของตนเอง ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ พึ่งพิงกับโอกาสของการค้า และการลงทุนจากภายนอก แต่ละเลยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ในที่สุดประเทศไทยจึงต้องเผชิญกับวิกฤตต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ. 2540

ประเทศไทยในยุค ไทยแลนด์ 3.0 (Thailand 3.0) ที่เราเป็นกันมาตลอดจนถึงทุกวันนี้มันทำให้รายได้ประเทศอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ไม่สามารถขยับหนีไปจากจุดนี้ได้สักที และติดอยู่ในกับดักที่ขัดขวางการพัฒนาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ 3 เรื่อง (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559 : 7-8) คือ

1) กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) คือ ไม่สามารถที่จะขยับขึ้นไปแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ อาทิ อิตาลี ญี่ปุ่น หรือเกาหลีใต้ ในขณะเดียวกัน เราก็ไม่สามารถขยับลงมาแข่งกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อนด้วยการผลิตสินค้าต้นทุนต่ำด้วยแรงงานจำนวนมากและราคาถูก อย่างจีนหรือเวียดนามได้ เราติดอยู่ตรงกลาง ที่เรียกว่า “Stuck in the Middle”

2) กับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) คือ ช่องว่างของรายได้และโอกาสของคนจนและคนรวย ถ่างออกมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงเป็นอันดับ 2 ของทวีปเอเชีย

3) กับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) คือ ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเน้นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่ละเลยการรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างสังคมที่อยู่ดีมีสุข และการยกระดับศักยภาพและภูมิปัญญามนุษย์ จนส่งผลกระทบเชิงลบในมิติต่าง ๆ มากมาย

ทั้ง 3 กับดักใน ไทยแลนด์ 3.0 (Thailand 3.0) จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถสร้างความมั่งคั่ง มีความมั่นคงในแนวทางที่ยั่งยืนได้มากกว่านี้ นี่คือเหตุผลสำคัญที่รัฐบาลพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการขับเคลื่อนของประเทศ แนวด้วยความคิดไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เพื่อผลักดันประเทศให้หลุดพ้นกับดัก 3 กับดักที่กำลังเผชิญ ปรับเปลี่ยนโมเดลทางเศรษฐกิจ จาก ไทยแลนด์ 3.0 (Thailand 3.0) ไปสู่ ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0)

การเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เป็นการเข้าสู่ยุคที่ประเทศไทยต้องมีนวัตกรรมเป็นของตนเอง ไม่ต้องพึ่งจากต่างชาติ ซึ่งเป็นโจทย์ที่ท้าทายสูงมาก ๆ ทำอย่างไรเราจะพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเองได้ทั้ง ๆ ที่เรามีทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศมากมาย เช่น ข้าว ยางพารา แร่ ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ เราทำอย่างไรที่จะมีผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเรื่องข้าวที่มากกว่าอาหารประจำวัน เราทำอย่างไรที่จะมีผลิตภัณฑ์ยางพารา นอกเหนือ ยางพารา และอื่นๆ ที่เป็นนวัตกรรมของเรา เราเคยมีวิทยุ โทรศัพท์มือถือฮานินท์ ซึ่งเป็นของคนไทยผลิตโดยคนไทย แต่เสียดายไม่ได้ต่อยอดและต้องปิดตัวเองไป ถึงเวลาที่ทุกภาคส่วนต้องเข้ามาช่วยระดมความคิดในการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) (โพยม จันทร์น้อย, ออนไลน์)

ลักษณะไทยแลนด์ 4.0

ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เป็นความมุ่งมั่นของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

กลไกขับเคลื่อนไทยแลนด์ 4.0

กลไกขับเคลื่อน (Engines of Growth) ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) ประกอบด้วย 3 กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนา ดังนี้

1) เป้าหมายสำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนประเทศไทยสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ กลไกดังกล่าว ประกอบไปด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ การบริหารจัดการสมัยใหม่ และการสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาโมเดลธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กิจกรรมร่วมทุนรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่ รวมถึงการบ่มเพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการตอบโจทยความพยายามในการก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ที่ไทยกำลังเผชิญอยู่

2) เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์และเป็นการกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งที่เกิดขึ้น โดยกลไกนี้ ประกอบด้วย การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด การพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อตอบโจทยประเด็นปัญหาและความท้าทายทางสังคมในมิติต่างๆ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็ง และสามารถ แข่งขันได้ในเวทีโลก การสร้างงานใหม่ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และการถ่ายภาษีให้แก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข (Negative Income Tax) เพื่อแก้ไขกับดักความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

3) การสร้างความมั่งคั่งของไทยในอนาคต จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบโจทยการหลุดออกจากกับดักความไม่สมดุลของการพัฒนาระหว่างคนกับสภาพแวดล้อม โดยกลไกนี้ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงรายได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage) หัวใจสำคัญอยู่ที่การพัฒนาระบบการผลิตให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด อันจะเกิดประโยชน์กับประเทศและประชาคมโลกด้วยในเวลาเดียวกัน

ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางกับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อมๆกับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุค The Fourth Industrial Revolution อย่าง เป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” โดยสิ่งที่คนไทยคาดว่าจะได้รับจาก ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559 : 9) คือ

1) อยู่ใน “สังคมไทย 4.0” ที่เป็นสังคมที่มีความหวัง (Hope) เป็นสังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และเป็นสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony) เป็นสังคมที่มีความพอเพียง โดยมีคนชนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เกิดความเท่าเทียมในสังคม ความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับต่ำ มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี

2) เป็น คนไทย 4.0 ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพดี และได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมตลอดทุกช่วงชีวิต เป็นคนทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถอยู่บนเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจ และสามารถมีส่วนร่วมกับนานาชาติเพื่อทำให้โลกดีขึ้น น่ายุติ

3) เป็น เกษตรกร 4.0 ที่หลุดพ้นจากกับดักความยากจน โดยผันตัวเองจากเกษตรกรผู้ผลิตมาเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มีการบริหารจัดการที่ดี มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรจากการแปรรูป

4) เป็น SME 4.0 ที่สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างมูลค่าในสินค้าและบริการ มีความสามารถทางการค้าขาย สามารถเข้าถึงตลาดในประเทศ ตลาดอาเซียน และตลาดโลก ทำให้มีรายได้สูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีอนาคตที่สดใส

5) เกิด จังหวัด 4.0 ที่มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศ เศรษฐกิจขยายตัว สามารถทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิดได้ โดยไม่จำเป็นต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯหรือเมืองใหญ่ เนื่องจากมีช่องทาง โอกาส และงานที่ดีกระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ดังนั้นนโยบายการพัฒนาประเทศไทยภายใต้รูปแบบโมเดล ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) จึงเป็นการมุ่งพัฒนาประเทศไทย และปฏิรูปประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ซึ่งถือเป็นเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจจากการพึ่งพาการลงทุนต่างประเทศ มีการลงทุนการวิจัยและพัฒนาตัวเองน้อยมากโดยมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาคน สร้างการวิจัยและพัฒนา โครงสร้างเศรษฐกิจ ให้ไทยสามารถอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรัฐบาลต้องกล้าพอที่จะถอดกับดักจากการดึงเงินลงทุนต่างประเทศ เอาเทคโนโลยีของต่างชาติมา และต้องยืนอยู่บนขาตัวเองในระดับหนึ่ง

ไทยแลนด์ 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดปัจจุบัน

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) ที่รัฐบาลชุดปัจจุบัน นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้า คสช. ได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” ในที่นี้จะวิเคราะห์สรุปในประเด็นนโยบายที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากพิมพ์เขียว ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังนี้

การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ

ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) มุ่งเน้นการสร้างสังคมแห่งโอกาสและสังคมแห่งความเท่าเทียม สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร สร้างความสามารถให้แก่ผู้คนเพื่อเพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย และยกระดับคุณภาพชีวิต

ประเทศไทยยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาค การกระจายผลประโยชน์อันเป็นผลพวงจากการเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงมีความเหลื่อมล้ำปรากฏอยู่ระหว่างกลุ่มพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก เปรียบเทียบกับกลุ่มพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ โดยกลุ่มพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทั้งในรูปรายได้ของภูมิภาค รายได้ประชากรต่อหัว จำนวนเงินลงทุน แรงงานทักษะที่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น หนึ่งในประเด็นเชิงนโยบายที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ คงหนีไม่พ้นการกระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคอื่น ๆ อย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและการลงทุนในภูมิภาค และการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นให้เท่าเทียม (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559 : 65)

ดังนั้น การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ผ่านกลไกของ 18 กลุ่มจังหวัดและ 77 จังหวัด จะเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการกระจายทรัพยากร ความเจริญ ความมั่งคั่ง และโอกาสลงไปสู่ระดับพื้นที่ เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับการลดความเหลื่อมล้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้

การพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจและระบบตลาดภายในประเทศ

เพื่อให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีโครงสร้างพื้นฐานและระบบตลาดรองรับ กล่าวคือ ต้องมีระบบและแนวทางการดำเนินการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีฐานข้อมูลการค้าและโครงข่ายเชื่อมโยงเพื่อรองรับธุรกรรมการผลิตและการค้า ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยให้เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดเล็ก เข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์ได้บนแพลตฟอร์มเดียวกัน ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ดังนี้

ระดับชุมชน ต้องส่งเสริมให้มีตลาดหรือจุดรวบรวม ผลผลิต หรือ ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เพื่อให้เป็นแหล่งศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้าของแต่ละชุมชน โดยแต่ละตลาดหรือจุดรวบรวมจะต้องสามารถเล่าเรื่องราวถ่ายทอดจุดขายจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และคนในชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนารูปแบบ และสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจน ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมที่ผสมผสาน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ รูปแบบตลาดหรือจุดรวบรวมสินค้าอาจพัฒนาจากแหล่งการค้าดั้งเดิมหรือส่งเสริมให้มีจุดรวบรวมในแหล่งที่เป็นต้นน้ำ หรือเป็นศูนย์กลางที่สามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น อันจะเป็นการสร้างโอกาสในการขายทั้งสินค้าและบริการแก่ชุมชน

ระดับจังหวัด ต้องมีตลาดกลางรวบรวมสินค้าจากแต่ละตลาดโดยทำหน้าที่เป็นจุดรวบรวมและ จุดกระจายสินค้าและภูมิปัญญาของคนในจังหวัด (Hub & Spoke) โดยตลาดหรือจุดรวบรวมระดับจังหวัด ต้องสะท้อนถึงวัฒนธรรมแนวคิดและภูมิปัญญาของแต่ละชุมชนในจังหวัด โดยมีกระบวนการพัฒนาต่อยอด ทั้งด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มและนวัตกรรมในเชิงอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ ที่เชื่อมโยงกับภูมิภาคและประเทศ

ระดับภาค ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สามารถแปรรูปและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ของภูมิภาคในเชิงอุตสาหกรรม โดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย ในการผลิตแปรรูป และจัดการ ตลอดจนพัฒนานวัตกรรมจากผลผลิต ผลิตภัณฑ์ และวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้ ในแต่ละภาคต้องมีคลังสินค้ากลางเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรหรือ ผลิตภัณฑ์จากชุมชน วิสาหกิจชุมชน เพื่อรองรับการค้าและสร้างความมั่นคงของคนในภาค โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นจุดเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องมีส่วนกลางในการจัดเก็บผลผลิตในภูมิภาค และสามารถรองรับผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้าน ในการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม การผลิต และการค้าสินค้าส่งออกหลักของประเทศ

ระดับประเทศ ประกอบไปด้วย

พัฒนาระบบฐานข้อมูล (Big Data) ต้องมีระบบการรวบรวมข้อมูลการผลิตในประเทศและความต้องการสินค้าและผลิตภัณฑ์ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยนาระบบเทคโนโลยีเข้ามาเชื่อมโยงและเผยแพร่ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

สร้างนักรถตลาดมืออาชีพในแต่ละผลิตภัณฑ์จากแต่ละชุมชน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำและเชื่อมโยงการค้าจากระดับชุมชนสู่ระดับประเทศทั้งในระบบตลาดสินค้าจริง และระบบตลาดสินค้าดิจิทัล

สร้างกลไกสภาพคล่องส่งเสริมพัฒนาให้มีระบบการรับรองใบประทวนสินค้าเพื่อเป็นสินทรัพย์ในการใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมหรือใช้เป็นตราสารในการจ่ายชำระได้เสมือนเงินสด ภายใต้รูปแบบแนวคิดการใช้ระบบแลกเปลี่ยนสินค้า (Barter Trade) อันจะทำให้เกิดสภาพคล่องแก่เกษตรกร ผู้ผลิตรายเล็กรายย่อยในการมีทุนเพื่อผลิตและพัฒนาสินค้า

ธนาคารผลผลิต (Commodity Bank) โดยให้มีธนาคารรับฝากผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรสามารถนำผลผลิตมาฝากโดยได้รับชำระค่าสินค้าส่วนหนึ่ง โดยธนาคารสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายหรือแปรรูปเพื่อจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ และธนาคารจะจ่ายผลตอบแทนเป็นเงินแก่เกษตรกรที่นำผลผลิตมาฝากเสมือนการเข้าร่วมลงทุน และธนาคารจะจ่ายผลตอบแทนค่าวัตถุดิบพร้อมเงินปันผลจากการที่เกิเกิดขึ้นทั้งนี้ หากธนาคารประสบผลขาดทุน เกษตรกรทุกคนก็จะได้รับผลกระทบที่เฉลี่ยกันไป แต่ยังคงสามารถอยู่ได้ (Share-Profit & Share-Loss)

เพื่อให้กระบวนการผลิต แปรรูป และจำหน่าย เชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ละชุมชน แต่ละจังหวัด แต่ละกลุ่มจังหวัด จะต้องหาจุดร่วมและเข้าสู่การค้าบนแพลตฟอร์มเดียวกัน โดยมีทั้งกลไกและระบบตลาดรองรับตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำอย่างครบวงจร ซึ่งจะต้องมีแผนการจัดการทั้งเพื่อการสร้างความมั่นคงและความมั่นคงแก่ชุมชน

ดังนั้นไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ประเทศไทย 4.0 จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากที่กล่าวมาข้างต้นไปสู่ ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมหรือ Value-Based Economy” โดยมีฐานคิดหลัก คือ 1) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม 2) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

กระบวนการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิด ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์รัฐบาล เป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัย และการพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด ประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรทั้งในประเทศและระดับโลก

สรุป

โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดปัจจุบัน คือการเปลี่ยนผ่านจากการเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจประเภทอุตสาหกรรมหนักไปสู่การสร้างนวัตกรรมตามนโยบายของรัฐในรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) นั้น ถือเป็นการออกนโยบายตามกระแสหลักของเศรษฐกิจโลกที่จะเน้นการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีเป็นสินค้าส่งออกอย่างกลุ่มประเทศโลกตะวันตก เป็นแนวทางการพัฒนาประเทศเพื่อที่จะก้าวข้ามผ่านกับดักรัฐบาลทั้ง 3 ด้านคือ 1) กับดักรัฐบาลรายได้ปานกลาง 2) กับดักรัฐบาลความเหลื่อมล้ำ และ 3) กับดักรัฐบาลไม่สมดุลของการพัฒนา การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ผ่านกลไกของ 18 กลุ่มจังหวัดและ 77 จังหวัด จะเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการกระจายทรัพยากร ความเจริญ ความมั่งคั่ง และโอกาสลงสู่ระดับพื้นที่ เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับการลดความเหลื่อมล้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ มีนโยบายการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจและระบบตลาดภายในประเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีโครงสร้างพื้นฐานและระบบตลาดรองรับ ในระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อเดินหน้าพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย มุ่งพัฒนาไทยให้เป็น ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) และเดินหน้าตามโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

References

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.2559.
- ชนินทร เพ็ญสุตร. “ประเทศไทย 4.0 บริบททางเศรษฐกิจ และการเมือง”. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2560.

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). “มจร 4.0 ในยุคประเทศไทย 4.0”. ใน **รวมบทความวิชาการพระพุทธศาสนา ปรัชญา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่**. รวบรวมจัดพิมพ์โดย พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2560.

สินธวา คามดิษฐ์. การศึกษาไทย 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา (ประเทศไทย 4.0 การศึกษาไทย 4.0). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559.

สมภพ ทองปลิว และคณะ. “ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างงานของสถานประกอบกิจการในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ยุค 4.0”. ใน **รวมบทความวิชาการ การประชุมวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมระดับชาติ ครั้งที่ 10**. รวบรวมจัดพิมพ์โดย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2560.

วิชาญ ชัยอ่อน. **Academic Focus ประเทศไทย 4.0**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://dl.parliament.go.th/Handle/lirt/493129>. [6 กุมภาพันธ์ 2561].

พงศ์พิพัฒน์ บัญขานนท์. วิเคราะห์ ไทยแลนด์ 4.0 : วิสัยทัศน์ชาติ ที่ยังขาดรายละเอียด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bbc.com/thai/thailand-38527250>. [5 กุมภาพันธ์ 2561].

ไพบย จันทรน้อย. การศึกษา 4.0. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/QOL/viewnews.aspx?NewsID=9600000025195>. [6 กุมภาพันธ์ 2561].

สุดปฐพี เวียงสี. ประเทศไทย 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.sudpatapee.com/index.php/2014-08-15-18-27/item/176-4-0>. [5 กุมภาพันธ์ 2561].

Davis. Joe C. and Gonzalez. Jorge G. **Scholarly Journal Articles about the Asian Tiger Economies: Authors, Journals and Research Fields**. 1986–2001. Asian- Pacific Economic Literature. 17 (2). 2003.

Sarel. Michael. **Growth in East Asia: What we can and what we cannot infer (Vol. 1)**. International Monetary Fund. 1996.